

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daff@dafyom.ico.il

חולין דף כא.

בעלי חיים שהותו ראשם באופנים דלהלן, האם הוי בזה נבלה? [תוד"ה כי, ותוד"ה הותזו].

	בחתך מפרק ורוב בשר (בלא סימנים)	בחתך רוב סימנים	בהבדיל לגמרי
לזעירי (לעיל)	הוי נבלה	הוי נבלה	הוי נבלה
לרב אסי	לא הוי נבלה	הוי נבלה	הוי נבלה
לריש לקיש	לא הוי נבלה	לא הוי נבלה	הוי נבלה

חולין דף כא:

מה לומדים התנאים מהפסוקים דלהלן?

	כמשפט (ויקרא ה:י)	והקריבו (שם א:טו)	מלק והקטיר (שם)
לת"ק (רבנן) ¹	כמשפט חטאת בהמה - חולין ביום ימין	שחלוקה עולת העוף מחטאת העוף	בעולת העוף מבדיל במליקתו ב' סימנים ²
לר' ישמעאל ³	כמשפט חטאת העוף - מליקה במול עורף	בעולת העוף מבדיל במליקתו ב' סימנים	מליקה בראש המזבח
לר' אלעזר בר"ש ¹	כמשפט חטאת העוף - ראש וגוף אחוזים	בעולת העוף מולק ב' סימנים ולא אחד	מליקה בראש המזבח

¹ הקשה רש"י (בד"ה בידו), דלמה רבנן לומדים מ"כמשפט" - כמשפט חטאת בהמה, נימא כמשפט חטאת העוף הכתובה קודם בסמוך, ומ"והקריבו" נילף לחלק לענין הבדלה, שבחטאת העוף אינו מבדיל ובעולת העוף מבדיל לבי' הסימנים לגמרי, ולא נצטרך ללימוד של "מלק והקטיר" (והיינו כדרשת ר' ישמעאל). ותירץ רש"י, שא"א ללמוד לדין חולין אלא מחטאת בהמה, דמחטאת העוף כיון שהיא עצמה נלמדת מחטאת בהמה הוי למד מן הלמד, שלא ילפינן מיניה בקדשים.

² והקשתה הגמ' לקמן (דף כב.) דאם ילפינן מ"מלק והקטיר" ששונה עולת העוף שהיא בהבדלת ב' סימנים לגמרי, א"כ למה לרבנן צריך לדרשת "והקריבו" המלמדת שחלוקה עולת העוף מחטאת העוף, הא ילפינן זה מ"מלק והקטיר". ותירצה, דאי לא כתב "והקריבו", הייתי אומר דאדרבה עולת העוף הוקשה לחטאת העוף דסליק מינה ודינה כמוה שלא יבדיל, והא דכתיב "מלק והקטיר" (דמשמע שהראש בעצמו והגוף בעצמו - מצות הבדלה), איכא למימר דצריך ליה לדרשה אחרת (מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה), ואינו מיותר לעקור להקש שיש בין עולת העוף לחטאת העוף, ולכך צריך קרא ד"והקריבו" לומר שחלוקה עולת העוף מחטאת העוף, ולא מקישים אליה בכלל אלא לחטאת בהמה, ועתה דרשינן שפיר מ"מלק והקטיר" גם לדרשה הנ"ל - מה הקטרה הראש בעצמו וכו' - שצריך להבדיל בב' סימנים לגמרי.

³ ר' ישמעאל ס"ל כרבנן בדין, שמליקת העוף היא בכל שני הסימנים (ולא כראב"ש שרק רוב), אמנם לא ניחא ליה להקיש לחטאת בהמה וכדרשת רבנן, כיון שחטאת העוף מפרידה ביניהם, ולכך הוא מקיש לחטאת העוף. וילפינן מהיקש זה שהמליקה גם בעולת העוף היא ממול עורף, אמנם לא לומדים מהיקש זה גם לענין הבדלה לומר שלא יבדיל בעולת העוף כמו בחטאת העוף, דהא כתיב "והקריבו" המלמד שחלוק דין עולת העוף מחטאת העוף, וע"כ קאי על דין הבדלה לומר שבעולת העוף לא יבדיל, דגם ר' ישמעאל סומך על ההיקש של ת"ק של "מלק והקטיר" ללמד שבעולת העוף לא מבדיל, (אף שבהיקש זה לא סגי לדחות ההיקש מחטאת העוף - דהא מ"מלק והקטיר" דרשינן עוד דרשות, וצריך ללמוד מ"והקריבו" לומר שהם חלוקים). ודין חולין וביום ובידו הימנית, לומד ר' ישמעאל מהיקש ד"וזאת התורה".

חוקן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) ilco@dafyom.daf@

חולין דף כא:

אליבא דר' אלעזר בר"ש כשמלק לעולת העוף באופנים דלהלן, מה הדין [תוד"ה ואינו].

כשמלק לכל הב' סימנים	כשמלק רוב ב' סימנים	
לתוס': כשר ² לר"ת: פסול ³	כשר	לר' שמעון בן אליקים (זבחים סה:)
פסול	כשר	לרב חסדא, רבא, אביי (שם) ⁴

¹ ראב"ש חולק בדין וס"ל שבעולת העוף אף שצריך למלוק לב' סימנים ולא רק אחד כבחטאת העוף, מ"מ לא ימלוק אלא לרובו, כי צריך שיהיו אחוזים הראש והגוף זה בזה, דס"ל שההיקש ד"כמשפט" אומר שהוא כמשפט חטאת העוף (ולא כר' ישמעאל שפירש לענין מליקה ממול עורף, דזה גמרינן במה מצינו מליקה מליקה), דכמו שבחטאת העוף לא מבדיל כן בעולת העוף ג"כ צריך שיהיו אחוזים ראש וגוף, ומ"והקריבו" יליף דבעולת העוף מולק לרב ב' סימנים ולא רק לסימן אחד כחטאת העוף.

² בזבחים מבואר סברתו, דאית ליה בדעת ר' אלעזר בר"ש לגבי חטאת העוף "דלא יבדיל - היינו דאין צריך להבדיל כל השנים", אבל אה"נ אם רוצה יכול להבדיל גם בחטאת העוף, וא"כ קשה דכאן בסוגין למד ר' אלעזר בר"ש דכמו שבחטאת העוף אחוזים הראש והגוף דאסור להבדילם, ה"ה בעולת העוף צריך שיהיו אחוזים, והיינו שיבדיל בעולת העוף רק לרוב שנים ולא לכל השנים. ותירצו תוס', דסוגיין אינה כר"ש בן אליקים, דכיון שהוא ס"ל שאפשר להבדיל בחטאת העוף, א"כ גם בעולת העוף אפשר לשיטתו לחתוך לכל השנים ולא דוקא רובם.

³ ר"ת ס"ל שגם ר' שמעון בן אליקים לא חולק על קודם שעת מיצוי שאסור להבדיל בחטאת העוף, [וא"כ שפיר יליף ראב"ש בסוגיתנו לעינן עולת העוף שצריך שיהיו אחוזים הראש והגוף, ושלא ימלוק אלא רוב ב' סימנים], ומה שאמר ר"ש בן אליקים שאינו צריך להבדיל אבל אם ירצה יבדיל - קאי אחר מיצוי.

⁴ מבואר בסוגיא בזבחים שם, דהנך אמוראי ס"ל שגם ר"א ב"ש מודה לפסול בהבדלה בחטאת העוף, ומה שאמר ראב"ש שמעתי שמבדילין - ולא פסל בהבדלתו, מיירי שעשה אותה אחר גמר מצותה, והמשנה שם שחולקת על ראב"ש ס"ל שלא נגמרה עדיין מצותה. פי' דרב חסדא מתרץ שנחלקו אם מצוי חטאת העוף, מעכב, דהיינו שאחר שמזה מדם חטאת העוף צריך גם מצותו על קיר המזבח, רבנן סברי שמיצוי מעכב וא"כ לא נגמרה מצותה בשעה שמלק גם את הסימן השני, וחשוב עושה עולה בחטאת ופסול, וראב"ש ס"ל מיצוי לא מעכב וכבר נגמרה מצותה בהזאה שעשה אחר מליקת הסימן הראשון, וכשמלק גם לסימן השני, הוי מחתך בבשר בעלמא.